

Archeologienota
Programma van Maatregelen
bureauonderzoek: 2021C259

Lier
GOG Polder van Lier

Kim Aluwé
Pieter Laloo

Colofon

Project:
Lier- GOG Polder van Lier

Uitvoerder:
GHENT ARCHAEOLOGICAL TEAM BV (GATE)
Kim Aluwé, Pieter Laloo

© 2021 - GHENT ARCHAEOLOGICAL TEAM BV
Niets uit deze uitgave mag vermenigvuldigd of aangepast worden, opgeslagen in een geautomatiseerd gegevensbestand en/of openbaar gemaakt worden onder enige vorm of wijze ook, elektronisch, mechanisch, door fotokopie, zonder toestemming van Ghent Archaeological Team BV.

INHOUDSTAFEL

Inhoudstafel	2
Inleiding	3
Verslag van Resultaten	4
1. Gemotiveerd advies over het al dan niet moeten nemen van maatregelen	4
1.1 Volledigheid van het uitgevoerde onderzoek	4
1.2 Aan- of afwezigheid van archeologische site	4
1.3 Impactbepaling	4
1.4 Concretisering maatregelen	5

INLEIDING

De initiatiefnemer plant de omvorming van het projectgebied "Polder van Lier" tussen de Grote Nete en de Ouderijstraat te Lier tot een wetland.

De als plangebied gemarkeerde oppervlakte overschrijdt de drempelwaarden opgenomen in het Onroerenderfgoeddecreet (perceeloppervlak > 3000m², bodemingreep > 1000m²). Het projectgebied bevindt zich niet in een vastgestelde archeologische zone, in een beschermde archeologische site of in een gebied waar geen archeologisch erfgoed te verwachten valt. Hierdoor moet een archeologienota worden opgesteld.

Voor dit project werd reeds een eerste omgevingsvergunningsaanvraag ingediend en goedgekeurd. Deze was zoals de richtlijnen voorschrijft voorzien van een archeologienota (ID 3499) waarvan akte genomen werd. Er werd toen op basis van de beperkte invloed op het bodemarchief geopteerd voor een archeologienota met beperkte samenstelling. Een groot deel van de geplande werken werd ondertussen uitgevoerd. Onlangs werd de omgevingsvergunning door de raad van state nietig verklaard.

De huidige archeologienota heeft betrekking op een omgevingsvergunningsaanvraag voor regularisatie van de werken. GATE werd aangesteld om deze archeologienota door middel van een vooronderzoek zonder ingreep in de bodem op te maken met advies naar eventueel uitgesteld onderzoek, werfbegeleiding of vrijgave.

VERSLAG VAN RESULTATEN

1. Gemotiveerd advies over het al dan niet moeten nemen van maatregelen

1.1 Volledigheid van het uitgevoerde onderzoek

Op basis van het gevoerde bureauonderzoek werd voldoende informatie gewonnen omtrent het archeologisch potentieel van het projectgebied en de impact van de geplande werkzaamheden hierop. Het bureauonderzoek leverde in functie van deze archeologienota voldoende gegevens op om een gefundeerd advies voor vrijgave te formuleren.

1.2 Aan- of afwezigheid van archeologische site

Het projectgebied "Polder van Lier" bevindt zich tussen de loop van de Grote Nete en de Ouderijstraat, ten zuidwesten van de historische stadskern van Lier.

Het projectgebied zelf is doorheen de tijd onbebouwd gebleven en bleef lange tijd onder invloed van overstromingen. Het projectgebied kenmerkt zich vanaf de 18de eeuw door een landgebruik dat samenhangt met het (zeer) natte karakter. Het zuiden is aangeduid als weide of grasland, terwijl in het noorden aan de Ouderijstraat enkele akkers gesitueerd zijn. Met het Sigmaphan werd in de jaren 1980 het volledige projectgebied "Polder van Lier" ingericht als overstromingsgebied omringd met dijken.

Op basis van de in 2014 uitgevoerde boringen werd vastgesteld dat het noordelijke deel van het projectgebied te lijden heeft gehad van erosie. Deze werd veroorzaakt door de aanwezigheid van een brede paleogeul die actief was tijdens zware overstromingen. Het zuidelijke deel van het projectgebied lijkt regelmatig overstroomd te zijn door de Nete, waardoor een goed ontwikkelde stratigrafie ontstond. Door de invloed van deze regelmatige overstromingen lijkt deze zone minder geschikt als locatie voor permanente bewoning. Dit alles maakt dat de kans om op het projectgebied archeologische structuren aan te treffen eerder gering is.

1.3 Impactbepaling

De opdrachtgever plant de omvorming van het gebied (ca. 26ha) tot een wetland. Het waterpeil in het gebied zal op 4,15 m TAW worden ingesteld door middel van voeding vanuit de Beneden Nete en het aanbrengen van schotbalken en het afsluiten van de bestaande uitwateringsstructuren.

Om tot deze inrichting te komen, zijn volgende ingrepen nodig:

- Vorbereidende werken: afbraak van de bestaande woning, buiten dienst stellen van nutsleidingen, rooien van bomen en vrijmaken van het gebied. Het afbreken van de woning heeft geen diepgaandere bodemingreep tot gevolg dan de constructie van deze woning. De te rooien bomen omvatten slechts een beperkte oppervlakte van het volledige terrein waardoor eventuele verstoringen bodemingrepen beperkt zijn.
- Nieuwe uitwateringsstructuur: door het instellen van een hoger stuwpeil gaat er een kleine hoeveelheid berging verloren. Door een nieuwe uitwateringsstructuur te voorzien, zal het GOG echter sneller kunnen leeglopen tussen twee extreme hoogwaterpeilen, wanneer het GOG in werking is. Op die

manier wordt de veiligheid voor de stad Lier tegen overstromingen verhoogd t.o.v. de huidige situatie. De structuur bestaat uit twee rechthoekige kokers in gewapend beton. De binnen afmetingen van elke koker bedragen 3,0 m × 2,2 m (breedte × hoogte). De kokers zijn 18 m lang. Daaraan toevoegend wordt de grootste bestaande uitwatering behouden waardoor het GOG nog steeds tot op huidige uitwateringshoogte leeggelaten kan worden indien zeer extreme stormen voorspeld worden en dus de maximale bergingscapaciteit vereist is.

- Inwateringsstructuur: de meest noordelijke huidige uitwateringsluis zal omgevormd worden tot een (kleine) inwateringsstructuur, zodat ook vanuit de Beneden Nete water in het gebied binnen gelaten kan worden.
- Grondverzet: het verhogen van het waterpeil in de Polder van Lier alleen is niet voldoende om de beoogde waterdieptes te bekomen. Daarom wordt bijkomend een aantal zones afgegraven. Hierbij worden enkele bestaande (artificieel opgehoogde) toegangshellingen afgegraven. Ook enkele bestaande grachten worden uitgediept en op enkele locaties afgeschuind. De wanden van de aanwezige vijver worden eveneens afgeschuind.
- Dijkversteving Waterschranshoeve: uit de stabiliteitsberekeningen bleek dat de stabiliteit van de bestaande dijken in de nieuwe situatie niet in het gedrang komt. Enkel ter hoogte van de Waterschranshoeve is wel een aanpassing aan de ringdijk nodig omdat uit de berekeningen bleek dat de dijk vandaag de dag al niet voldoet aan de gestelde veiligheidsnormen. Op deze locatie zal een laag vette grond worden aangebracht op de bestaande ringdijk aan de GOG-zijde. De andere bestaande dijken (zowel ringdijk- als overloopdijk) worden niet aangepast.
- Nieuw wegdek: enkele stukken van de dienstweg op de ringdijk zullen opgehoogd worden met enkele tientallen centimeters en krijgen een nieuw wegdek

1.4 Concretisering maatregelen

De landschappelijke ligging van het projectgebied langs de Nete-oever maakt dat de kans om op het projectgebied archeologische structuren aan te treffen eerder gering is. De geplande bodemingrepen hebben tevens een zeer beperkte invloed op het bodemarchief.

Door deze lage archeologische verwachting en de beperkte invloed van de geplande bodemingrepen, is verder archeologisch onderzoek kosten-baten niet aangewezen. Een vrijgave kan aldus geadviseerd worden.

